

Srpsko - slovačka saradnja u oblasti energetike

Slovačku i Srbiju spajaju dugi i zajedničkom istorijom spojeni prijateljski odnosi. Ta se veza u ovom trenutku najviše ogleda u intenzivnoj podršci Slovačke za integraciju Srbije u zajednicu zemalja Evropske Unije.

Dokaz uzajamnih nadstandardnih odnosa jeste i aktivnost mešovite Komisije za privrednu saradnju čiji je koordinator Ministarstvo privrede Republike Slovačke. Osim toga, održavaju se i različite aktivnosti na nivou Ministarstva inostranih poslova i evropskih pitanja Slovačke Republike, održavaju se poslovni seminari i misije u organizaciji slovačke Agencije za razvoj investicija i trgovine (SARIO), regionalne Kancelarije Slovačke privredne i industrijske komore, Slovačko-srpske privredne komore, udruženja za razvoj regiona, kao i pojedinačnih samoupravnih oblasti. Srpska strana aktivno saraduje sa predstavnicima agencije SIEPA, sa predstavnicima Autonomne Pokrajine Vojvodine; aktivnu saradnju pokazuje Privredna komora Srbije, a veliku podršku pružaju predstavnici srpske državne uprave.

Jedna od prioritarnih oblasti saradnje između Srbije i Slovačke je energetika. Ovoj oblasti se posvećuju maksimalna pažnja i podsticaj.

Energetika će biti glavna tema pregovora u okviru petog zasedanja mešovite komisije u Beogradu 10. i 11.06.2013.godine.

Predmet intenzivnih pregovora u okviru tekućih zajedničkih energetske projekata je pre svega realizacija dva velika investiciona projekta u kojima udeo ima slovački kapital: izgradnja kombinovane ciklične gasne turbine u Novom Sadu i izgradnja regionalnog gasovoda na trasi Aleksandrovac-Noví Pazar-Tutin. Kombinovani ciklus treba da realizuje konzorcijum preduzeća. Projekat je vredan 450 miliona evra. Izgradnju regionalnog gasovoda bi trebalo da realizuje slovački konzorcijum EUROFRAME koji je u maju 2012. godine potpisao ugovor o izgradnji gasovoda sa JP Srbijagas iz Novog Sada.

Nedavno započet slovački investicioni projekat u oblasti energetike je izgradnja prve solarne elektrane snage 1MW na lokalitetu „Tancoš“ u Vojvodini. Investitor je slovačko preduzeće Prima energy koje je registrovano u Srbiji. Ukupna vrednost investicije je 1,5 miliona evra. Na srpskom tržištu je uspešno etablirano srpsko-slovačko preduzeće ATI-THERMING koje se bavi proizvodnjom grejnih kotlova na biomasu, proizvođači toplotu za upotrebu u domaćinstvima i javnim objektima.

Slovačka preduzeća vide realne mogućnosti saradnje takođe i prilikom realizacije projekata koji su u vezi sa korišćenjem obnovljivih izvora energije u skladu sa nacionalnim planom korišćenja obnovljivih izvora energije u Srbiji. U vezi sa ovim, moramo pomenuti i slovački konzorcijum preduzeća ENESCO GROUP (ENERGY SYSTEMS GROUP s.r.o.¹., FINFEST s.r.o., BIOTEC s.r.o), koji je u aprilu 2012. godine u opštini Bač počeo izgradnju četiri

¹ s.r.o= d.o.o(prim.prev)

biogasne stanice u vrednosti od 15,2 miliona evra. Pomenuto preduzeće, zajedno sa srpskim partnerom, planira još četiri biogasne stanice u Kanjiži.

U oblasti projekata solarnih elektrana, spremne projekte imaju kompanije GREEN ENERGY SLOVAKIA i ENERGY FOR FUTURE. Preduzeće CREDO Invest želi da gradi na desetine malih elektrana u vrednosti 100-150 miliona evra. U vezi sa tim, preduzeće bi trebalo da intenzivno saraduje sa opštinama Raška i Tutin sa kojima će, prilikom razvoja lokaliteta pogodnih za izgradnju, biti potpisan memorandum o saradnji.

U mozaik energetske aktivnosti uključila se i Slovačka regulatorna kancelarija mrežnih industrija (URSO).

U 2011. godini URSO je dobio međunarodni tender koji je objavila Evropska Unija za pomoć Srbiji. Twinning² projekat br. SR/2011/IB/EY/01 „Usavršavanje kadrova Agencije za Energetiku Republike Srbije“ („Capacity Building for the Energy Agency of the Republic of Serbia“) realizuje se u trajanju od 18 meseci, u periodu juni 2012- decembar 2013.

Tvining projekat znači da URSO, kao iskusniji Tvining partner, srpskoj regulatornoj agenciji (AERS) prenosi svoja znanja i iskustva.

Cilj projekta je usavršavanje kadrova srpskog regulatora po pitanju stručnosti i upravljanja, kako bi bili u mogućnosti da implementiraju i razvijaju sopstvenu regulacionu politiku, pripremaju i donose neophodne reforme na tržištu električne energije i gasa, i efektivno koriste nove obimne kompetencije koje su nacionalni regulatori dobili Trećim energetske paketom EU.

Implementacija Trećeg energetske paketa Evropske Unije u energetske zakonodavstvo predstavlja zahtevni zadatak koji Srbija mora da ispuni na svom putu ka pristupanju Evropskoj Uniji. Veoma otvorena diskusija između AERS i URSO o povoljnostima i nepovoljnostima pojedinačnih postupaka u procesu etabliranja nacionalnih regulatora na domaćem i međunarodnom tržištu energenata i u odnosu prema drugim organima državne uprave postignuta je kroz diskusiju o procesu izgradnje URSO-a, na osnovu širenja njegovih ingerencija i ovlašćenja u skladu sa zahtevima EU, a prilikom otvaranja domaćeg tržišta električne energije i gasa.

U okviru ovog projekta, Kancelarija srpskoj strani pruža celu bazu svog primarnog i sekundarnog zakonodavstva: zakone, uredbe, metodologije i odluke koje srpskim kolegama mogu da posluže kao uputstvo prilikom formiranja sopstvenog zakonodavstva. U otvorenoj diskusiji, stručnjaci obe strane razmenjuju saznanja, informacije i iskustva stečena u regulacionim postupcima, metodologije formiranja cena u gasifikaciji i elektroenergetici, iskustva u procesu utvrđivanja tarifa u gasifikaciji i elektroenergetici, kao i prava i obaveze regulacionih tela. Pohvaljeno je i to što Kancelarija ne izbegava komentarisane negativnih pojava sa kojima se Slovačka suočila na putu ka EU, što zatim srpskim kolegama omogućava da izbegnu nepotrebne greške prilikom formiranja svog regulativnog okvira. U okviru projekta su se realizovale i dve studijske posete radnika AERS-a u Slovačkoj. Jedna poseta je bila fokusirana na elektroenergetske teme, a druga na teme gasifikacije. Za vreme nedeljnih

² Twinning projekat je instrument finansiranja EU (prim.prev)

radionica radnici AERS-a su posetili odlučujuće regulisane subjekte prenosa i distribucije električne energije, kao i regulisane subjekte transporta i distribucije gasa, prenosni i distributivni dispečing, transportne stanice gasa, skladišta gasa, nuklearnu elektranu Mochovce i proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora energije.

Postupak prilikom izvršavanja projektnih zadataka, čiji su rezultati konkretni ishodi u srpskom regulativnom zakonodavstvu, predmet je ocenjivanja i od strane EU, i možemo da konstatujemo da se saradnja nastavlja uspešno, a doprinos uzajamne razmene znanja i iskustava se pozitivno prikazuje u kvalitetu srpskog energetskeg zakonodavstva.